

ეროუ კენეტ
Arrow Kenneth

ეროუ (Arrow) კენეტ (23. VIII. 1921, ნიუ-იორკი, აშშ). ამერიკელი ეკონომისტი ნობელის პრემიის ლაურეატი ეკონომიკაში (ჯონ ჰიკსთან ერთად, 1972). კენეტ ჯოზეფ ეროუ დაიბადა ნიუ-იორკში Гарри და ლილიან (ქალიშვილობის გვარი გრანზერგი) ეროუების ოჯახში. სწავლობდა ნიუ-იორკ-სიტი კოლეჯში. 1940 დაამთავრა სოციალური მეცნიერებების ბაკალავრის ხარისხით და სპეციალიზდებოდა უმთავრესად მათემატიკაში. მოგვიანებით მეცნიერი აღნიშნავდა, რომ კოლეჯში მიღებულ განათლებას მთლიანად უმადლის „ამ შესანიშნავი, თავისუფალი დაწესებულების არსებობას და ასევე მშობლების ფინანსურ მსხვერპლს“.

1940 შევიდა კოლუმბიის უნივერსიტეტში, იწყებს მეცადინეობას მათემატიკის სფეროში და მომდევნო წელს იღებს მაგისტრის ხარისხ. სტატისტიკისა და მათემატიკური ეკონომიკის სპეციალისტის ჰაროლდ ჰოტელნგი რჩევით გადადის ეკონომიკის განყოფილებაში. 1941-46 ეროუ მსახურობდა მეტეოსამსახურში ოფიცრად ამერიკის სამხედრო-საჰაერო ძალებში.

1947 დაქორწინდა სელმე შევიცერზე. ჰყავთ ორი ვაჟიშვილი.

1946-49 სწავლობდა კოლუმბიის უნივერსიტეტში და იმავდროულად იყო უმცროსი მკვლევარი და ასისტენტ-პროფესორად თანამშრომლობდა ეკონომიკურ გამოკვლევათა კოლოუზის კომისიაში. აქ (და მრავალი წელი „რენდ კორპორეიშენში“) ტ. კუპმანსთან, ქ. მარშკთან და მათემატიკური განხრების ბევრ სხვა ეკონომისტთან ერთად, ეროუ იკვლევს მისთვის საინტერესო სფეროს - წონასწორობის ზოგადი თეორია, მათემატიკური პროგრამირება და კეთილდღეობის ეკონომიკა (თეორია).

1949 ასრულებს ეკონომიკის ასისტენტ პროფესორის მოვალეობას სტენფორდის უნივერსიტეტში, სადაც ხდება სტატისტიკისა და ოპერაციულ გამოკვლევათა პროფესორი.

ეროუს ყველაზე მეტად გაუთქვა სახელი წიგნად გამოქვეყნებულმა სადოქტორო დისერტაციამ „საზოგადოებრივი არჩევანი და ინდივიდუალური ფასეულობანი“ (1951). პოლ სამუელსონისა და აბრამ ბერგსონის წინა შრომებზე დაყრდნობით, ეროუ შეეცადა დაედგინა პირობები (თუ ასეთი არსებობდა), როცა ჯგუფური გადაწყვეტილებები შეიძლება მიიღო ინდივიდუალური უპირატესობებიდან რაციონალური ან დემოკრატიული გზით. ეროუ თვლიდა, რომ „კეთილდღეობის დემოკრატიული ფუნქცია“, რომელიც ასახავს კავშირს ინდივიდუალურ უპირატესობებსა და სოციალურ არჩევანს შორის, უნდა შეესაბამებოდეს ოთხ

მოთხოვნას: გარდამავლობას, პარეტოს ეფექტიანობას (ალტერნატიულ გადაწყვეტილებას ვერ ავირჩევთ, თუ ამასთან არსებობს მეორე რეალიზებადი ალტერნატივა, რომელიც აუმაღლებს საზოგადოების ზოგიერთი წევრის ცხოვრებას და არავის არ უუარესებს), დიქტატურის არსებობას. სხვა ალტერნატივების დამოუკიდებლობა. ეროუმ დაამტკიცა, რომ ოთხივე პირობა წინააღმდეგობაშია, ამრიგად კეთილდღეობის არც ერთ სქემას არ შეუძლია ერთდროულად შეესაბამებოდეს ყველა მოთხოვნას.

ეროუს „შეუძლებლობის თეორემის“ უმარტივესი მაგალითი ცნობილია, როგორც „კონდორესეს პარადოსი“, რომელსაც დაერქვა ცნობილი ფრანგი მათემატიკოსის სახელი. იგი დაკავშირებულია არჩევნებთან უმრავლესობის პრინციპით - რომელიც ფართოდ გამოიყენება, როგორც სოციალური არჩევანის მეთოდი დემოკრატიულ საზოგადოებასა და მცირე ჯგუფებში. ვთქვათ ასარჩევ თანამდებობაზე არის სამი კანდიდატი - ადამსი (ა), სმითი (ს) და ჯონსი (ჯ). ამომრჩეველთა ერთმა მესამედმა ისინი განალაგა შემდეგნაირად: ა. ს. ჯ; მეორე მესამედმა - ს. ჯ. ა; დანარჩენმა ამომრჩეველმა - ჯ. ა. ს. მაშინ ამოცანას არა აქვს მოხსნა, ვინაიდან უმრავლესობა უპირატესობას ანიჭებს ა-ს ს-ს, ს-ს ჯ-ს, ჯ-ს ა-ს, ა-ს ს-ს, ს-ს ჯ-ს და თითქოს ირაციონალურია ჯ. ს. ა -თან. მაგრამ ეს არკვევს გარდამავლობას - ეროუს პირველ პირობას. ამით ეროუმ თითქოს დაამტკიცა, რომ ტრადიციული გაგებით (ხმის მიცემით) დემოკრატიულ გადაწყვეტილების მიღება პრინციპში შეუძლებელია.

XX ს- ის 50იანი წლების დასაწყისში ეროუმ არსებითი წვლილი შეიტანა ეკონომიკური თეორიის სხვა მიმართულებებში. მისმა შრომამ „კეთილდღეობის კლასიკური ეკონომიკის საბაზო თეორემების გაფართოება“ (1951) გვიჩვენა არა მარტო ის, რომ კონკრეტულ ბაზარზე წონასწორობა არის პარეტო-ეფექტიანი. არამედ ისიც, რომ ნებისმიერი პარეტო-ეფექტიანი გადანაწილება შეიძლება განახორციელოს საბაზრო ძალებმა. ცხადია ხდებოდა გართულებები, რომლებიც უკავშირდებოდა პოლიტიკის გატარება: მთავრობები, რომლებიც ისწრაფიან შემოსავლის გადანაწილებას, პირდაპირ არ უნდა ჩაერიონ (მაგ., ფასებზე კონტროლით) საბაზრო მექანიზმის ფუნქციებში. მათ უფრო სხვა საშუალებები (სახელდობრ, საერთო ხასიათის გადასახადები, ტრანსფერატები) უნდა გამოიყენონ და ამით საშუალება მისცენ საბაზრო ძალებს იმოქმედონ თავისუფლად.

ეროუმ ეს სამუშაო გააგრძელა ჟერარ დებრესთან ერთად ცნობილ მტკიცებულებაზე, რომ არსებობს კონკურენტული წონასწორობა ეკონომიკის აბსტრაქტულ მრავალბაზრიან მოდელში მათმა შრომამ არა მარტო შეავსო წონასწორობის ზოგად თეორიაში არსებული ხარვეზები, არამედ პირველად ეკონომიკურ ანალიზში გამოყენული იყო განზოგადებული თეორია და ტოპოლოგია. მათ აჩვენეს, როგორ შეიძლება მათი მოდელი გამოიყენონ

„განუსაზღვრეი საზოგადოების“ მიმართ მომავალი ბაზრებისა და დაზღვევების შემოღების გზით. ეროუს სხვა ნაშრომებმა მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანეს ოპტიმალური მარაგების თეორიაში, საბაზრო მოდელების სტაბილურობის ანალიზში, მათემატიკურ პროგრამირებასა და სტატისტიკურ გადაწყვეტილებათა თეორიაში.

ნაშრომში „პრაქტიკის მეშვეობით სწავლების ეკონომიკური აზრი“ (1962), ეროუმ ეკონომიკური ზრდის თეორიაში შემოიტანა ჰიპოთეზა - გამოცდილებით სწავლება, როგორც შრომის ნაყოფიერების ზრდის წყარო. მან მიუთითა საბაზრო ეკონომიკის არსებით ნაკლოვანებებზე, როცა ცალკეული მეწარმეები და ფირმები ამჯობინებენ არ გასწიონ ხარჯები სწავლებასა და კვლევით სამუშაოებზე იმის გამო, რომ ამ ხარჯებს არა აქვს კომერციული ხასიათი და რეკომენდაციას იძლეოდა ამ პროცესის კორექტირება მთავრობას ეკისრა.

ეროუს წიგნში „სახელმწიფო ინვესტიციები, მოგების ნორმა და ოპტიმალური საგადასახადო პოლიტიკა“ (1970), რომელიც დაწერა ეკონომისტ მ. კურცთან ერთად, შემუშავებულია შესაბამისი კრიტერიუმები სახელმწიფო ინვესტიციებისათვის. გარდა ამისა, მეცნიერის ძალისხმევა მოხმარდა კვლევებს სხვადასხვა სფეროში, როგორცაა, ეკონომიკური განაწილება და ურბანიზაციის კრიზისი, მართვის მეცნიერების პრობლემები და დისკრიმინაციის ეკონომიკა.

ზოგადი წონასწორობის პრობლემებზე მუშაობის შედეგები შეაჯამა ფრენკ ჰანკთან ერთად დაწერილ ნაშრომში „კონკურენციის საერთო ანალიზი“ (1971). ეროუს ნაშრომი „რისკის თეორიის ნარკვევები“ (1971) დღემდე არის ერთ-ერთი საუკეთესო შესავალი განუსაზღვრელობის ეკონომიკაში. ეროუს ამ ნაშრომმა მნიშვნელოვნად გააფართოვა ჩვენი გაგება საბაზრო მექანიზმის როგორც შესაძლებლობების, ისე შეზღუდვების შესახებ.

ეროუს გამოკვლევებში ერთ-ერთი ძირითადი მიმართულება იყო განუსაზღვრელობის ეკონომიკა, რომელიც მნიშვნელოვანწილად მისი შრომების წყალობით გახდა თანამედროვე ეკონომიკური თეორიისა და გამოყენებითი ეკონომიკის ერთ-ერთი მთავარი მიმართულება.

ჯ. ჰიკსთან ერთად მიიღო ნობელის პრემია (1972) „ნოვატორული წვლილისათვის წონასწორობის ზოგად თეორიაში და კეთილდღეობის თეორიაში“.

ეროუ გამოკვლევების ტექნიკური გაფორმება თვით ეკონომისტებსაც კი უძნელებს მათ აღქმას. ბევრმა, მათ შორის, ს. კუზნეცმა, ვ. ლეონტიევმა, გ. მიურდალმა, აშკარად დაგმეს მათემატიკური სირთულე რომელიც ახასიათებს მეორე მსოფლიო ომის შემდგომი პერიოდის ეკონომიკის თეორიტიკოსებს ეროუს ჟ. დებრეს, პ. სამუელსონისა და სხვათა შრომებს.

ეროუს ნობელის პრემიის გარდა მინიჭებული აქვს მრავალი წოდება და ჯილდო, მათ შორის, ამერიკის ეკონომიკური ასოციაციის ჯონ ბეიტს კლარკის მედალი, არის ქცევის შესახებ მეცნიერებათა დარგში ფუნდამენტური კვლევების ცენტრის სამეცნიერო საბჭოს, სოციალურ მეცნიერებათა კვლევის ცენტრისა და გუგენგეიმის ფონდის წვრი. არის ამერიკის მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიისა და ამერიკის ფილოსოფიური საზოგადოების წევრი. იყო ამერიკის ეკონომიკური ასოციაციის პრეზიდენტი. არის ფინეთისა და ბრიტანეთის მეცნიერებათა აკადემიის წევრის, ამერიკის მეცნიერებათა და ხელოვნებათა აკადემიის ნამდვილი წევრი, აგრეთვე ეკონომეტრიკული საზოგადოების, ამერიკის სტატისტიკის ასოციაციის, მათემატიკური სტატისტიკის ინსტიტუტის წევრი, არის ამერიკის რიგი უნივერსიტეტებისა და კოლეჯების საპატიო დოქტორი.

ლეონტიევი ვასილი

Wassily Leontief

ლეონტიევი (Leontief) ვასილი (5. VIII. 1906, სანკტ-პეტერბურგი, რუსეთი - 1999, ნიუ-ირკი, აშშ), რუსი წარმოშობის ამერიკელი ეკონომისტი, ნობელის პრემიის ლაურეატი ეკონომიკაში (1973). დაიბადა სანკტ-პეტერბურგში ვასილი და ევგენია (ქალიშვილობის გვარი ბეიკერი) ლეონტიევიების ოჯახში. ლეონტიევის ბავშვობის წლები დაემთხვა ძლიერ სოციალურ და პოლიტიკურ ძვრებს, იგი რვა წლის იყო როდესაც დაიწყო პირველი მსოფლიო ომი. ლეონტიევი იყო რუსეთის რევოლუციის პერიოდის უშუალო მოწმე და მეხსიერებაში დარჩა ლენინის გამოსვლა მასობრივ მიტინგზე პეტერბურგში ზამთრის სასახლის ეზოში, რომელშიც თვითონაც მონაწილეობდა.

1921 შვიდა პეტერბურგის უნივერსიტეტში, სადაც სწავლობდა ფილოსოფიას და სოციოლოგიას, შემდეგ ეკონომიკურ მეცნიერებებს. უნივერსიტეტის დამთავრების შემდეგ (1925) სწავლა გააგრძელა ბერლინის უნივერსიტეტში. 1927-28 ჯერ კიდევ სტუდენტობის პერიოდში დაიწყო პროფესიული კარიერა კილის უნივერსიტეტში, უმცროს მეცნიერ თანამშრომლად. 22 წლის ასაკში მიიღო დოქტორის ხარისხი ეკონომიკაში.

1929 ლეონტიევი გაემგზავრა ქ. ნანკინში, როგორც რკინიგზის სამინისტროს ეკონომიკური მრჩეველი ჩინეთის მთავრობაში. 1931 ემიგრაციაში მიდის აშშ-ში და მუშაობას იწყებს ეკონომიკურ კვლევათა ეროვნულ ბიუროში. 1932 დაქორწინდა პოეტ ესტელა ხელენ მარქსზე. მათ